

FRITIDSPEDAGOGIK 3

BARN, HÅLLBAR UTVECKLING OCH UTOMHUSPEDAGOGIK, 9HP

Termin: Ht 2023

Kurskod: 971G36

Kursansvarig: Magnus Jansson

Biträdande KA Alma Memisevic

GRUNDLÄRARPROGRAMMET MED INRIKTNING MOT ARBETE I FRITIDSHEM,
VID LINKÖPINGS UNIVERSITET, CAMPUS NORRKÖPING

Innehåll

Välkomna till kursen Fritidspedagogik 3, Barn, hållbar utveckling och utomhuspedagogik	2
Lärandemål	2
Kursinnehåll	2
LISAM.....	3
OBS! studiehandledning och flödesschema	3
Examinationer	3
Provkoder.....	3
Kursmoment	4
Föreläsningar	4
Introduktioner	4
Kursintroduktion.....	4
VFU-introduktion 971g35.....	4
Introduktion till exkursion 1 &2.....	4
Introduktion av uppgiften att utreda en utomhushuspedagogisk miljö/skolgård SRE3.....	4
Workshops	4
Workshop 1, Hälsa och hållbar utveckling	5
Workshop 2, Ledarskap och människosyn.....	5
Examinationer.....	5
Provkoden består av:.....	5
<i>Kriterier för G</i>	5
SRE3 individuell skriftlig examination utredning utomhuspedagogik hållbar utveckling 2,5 hp	6
Examinerande moment utomhus.....	6
OBL1 examination 1 Prova-på- tillfälle biotoper och artkunskap.	7
MRE1 examination 2 Gruppredovisning utomhus om biotoper och artkunskap, 1,5 hp UG.....	7
Om-examination	7
SRE4 Individuell skriftlig redovisning: Observation av barns utomhusaktiviteter, 3,5 hp UV	8
Om-examination	9
Policy rörande fusk och plagiat	9
Litteraturlista 971g36 Fritidspedagogik 3 Barn, hållbar utveckling & utomhuspedagogik 2023.....	10
Bilaga 1, Exkursion 1 och 2: busstider, resa dit och karta	12

Välkomna till kursen Fritidspedagogik 3, Barn, hållbar utveckling och utomhuspedagogik

I Läroplanen Lgr-22 för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Skolverket, 2022) står, bland annat, under rubriken *Skolans uppdrag* (kapitel 2) att all verksamhet på skolan skall bedrivas utifrån fyra övergripande perspektiv, historiskt, internationellt, etiskt och miljö. Bland annat ska fritidshem och skola bidra till att eleverna "har fått kunskaper om förutsättningarna för en god miljö och en hållbar utveckling" (Skolverket, 2022, s. 14). Hållbar utveckling lyfts också fram i kapitel 4 som särskilt viktig för undervisningen i fritidshem. Undervisningen i fritidshem ska dessutom "ge eleverna möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling" (Skolverket, 2022, s. 25). Målet med den här kursen är att ge dig möjlighet att skapa förutsättningar för att arbeta med ovanstående utifrån ett fritidspedagogiskt perspektiv.

Kursen är nära kopplad till VFU-kursen 971G35 (se kursens studiehandledning för närmare information). Kursen löper under perioden v 34–43 och bryts av VFU-kursen 971G35. I kursen ingår föreläsningar, praktiska moment/workshop, enskilt- och grupparbete.

Lärandemål

Efter avslutad kurs skall den studerande kunna:

- redogöra för begreppet hållbar utveckling med tyngdpunkt på ekologi, klimat och miljö
- redogöra för teorier om utomhusmiljöer, natur och barndom
- reflektera över vad som kan påverka barns hälsa och välbefinnande
- problematisera barns lärande om hållbar utveckling
- observera och reflektera över uteaktiviteter i relation till fritidshemmets verksamhet

Kursinnehåll

Hållbar utveckling belyses med tyngdpunkt på ekologi, klimatfrågor, miljöproblem, hälsa och välbefinnande och relateras till fritidshemsverksamhet där barns nyfikenhet och frågor står i centrum. Studenten genomför exkursioner där olika ekosystem, biotoper och artkunskap relateras till hållbar utveckling och barns lärande. Studenten utreder utomhuspedagogik i koppling till miljö och reflekterar över barns olika behov av vardaglig fysisk rörelse, lek och ett hållbart vardagsliv. Teorier om hållbar utveckling relateras också till exempel och dilemman om natur och barndom. Observation som vetenskaplig metod belyses som en del i den vetenskapliga progressionen och fokuserar möjligheter och begränsningar med uteaktiviteter på olika fritidshem.

Kursansvarig

Magnus Jansson
magnus.jansson@liu.se

Biträdande kursansvarig

Alma Memisevic,
alma.memisevic@liu.se

Lärare i kursen

Sofia Ryberg
Sofia.ryberg@liu.se

Johanna Andersson
johanna.andersson@liu.se

Per Gyberg

	Emilia Fägerstam
	Karin Stolpe, karin.stolpe@liu.se
	Lina Lago, lina.lago@liu.se
Språkcentrum	Maria Thunborg, maria.thunborg@liu.se
Kursmentorer	Jenny Holmgren
	Marie Ekroth Mahrs

LISAM

I kursen använder vi Lisams olika funktioner. Detta innebär att all information som rör kursen, förändringar med mera finns här. För att få del av aktuell information är det viktigt att du som student håller dig uppdaterad med det som skrivs på LISAM. Vid frågor om kursen är det i första hand via LISAM dessa ska ställas. I kursen kommer du som student att få anmäla ditt deltagande vid flera olika tillfällen då kursens senare exkursion planeras utifrån antal deltagare och vilka studenter som deltar vid de olika tillfällena.

OBS! studiehandledning och flödesschema

I studiehandledningen kommer det endast innehålla formell information så som kriterier för examinationer mm. All övrig information som gäller instruktioner för examinationer, seminarium, information, föreslagen litteratur och föreläsningar mm, återfinns i Flödesschemat

Examinationer

Kursen examineras i fyra olika provkoder. Innehåll och kriterier för var och en av dessa presenteras nedan.

Provkoder

SRE4 Individuell skriftlig redovisning, Observation	U, G, VG	3.5 hp
SRE3 Individuell skriftlig text, Hållbar utveckling	U, G	2.5 hp
MRE1 Gruppredovisning utomhus om biotoper och artkunskap	U, G	1.5 hp
OBL1 Deltagande i moment utomhus	D	0 hp
SME1 Muntlig redovisning med skriftligt underlag	U, G	1.5 hp

Kursmoment

Föreläsningar

För att du ska ha möjlighet att ta till dig föreläsningar är det bra att ha förberett med läsning av litteratur. I flödesschemat anges de olika föreläsningarna samt föreslagna litteratur.

Vid varje föreläsningspresentation kan du också hitta rekommenderad läsning. De flesta föreläsningar i kursen kommer att vara inspelad eller genomföras via Zoom. Vad som är inspelat och vad som kan ses via Zoom finns angivet i schema och flödesschema. Ytterligare information om kursens olika moment ges vid olika introduktioner.

Introduktioner

Kursintroduktion

På filmade kursintroduktionen tisdagen 22 augusti får du förtydligande information om kursens mål, upplägg och uppgifter. Kursintroduktionen följs av en frågestund via zoom. Övrig information och instruktioner i flödesschemat.

VFU-introduktion 971g35

VFU-introduktion för den separata VFU-kursen sker under första kursveckan. I kursen finns VFU-veckor insprängt mellan olika kursveckor. VFU: n löper mellan veckorna 36–40 och VFU: n börjar torsdag vecka 36 och slutar fredag vecka 40, (se fältdagar torsdag och fredag vecka 40 **SRE4**).

Introduktion till exkursion 1 & 2

Under introduktionen av exkursion 1 & 2 kommer ni få specifik information kring det som gäller för de båda exkursionerna samt examination. Under introduktionen ger ansvarig lärare (Johanna) även praktisk information, saker att tänka på innan första exkursionen. Instruktion Flödesschema OBL1 och MRE1

Att läsa: Palmberg (2012) *Artkunskap och intresse för arter hos blivande lärare för grundskolan*. Nordina, 8, 244–257. (FINNS PÅ LISAM).

Introduktion av uppgiften att utreda en utomhuspedagogisk miljö/skolgård **SRE3**

Inför uppgiften att utreda utomhuspedagogik/miljö kommer ni få en specifik introduktion och där det även finns praktisk information som arbetsgruppen behöver beakta. Se även kriterier för uppgiften i länkar flödesschemat **SRE3**.

Workshops

Dessa moment är antingen förberedande inför eller en del av kursens examinationer. Som student förväntas du komma förberedd vilket innebär att du så långt det är möjligt har läst samt har med dig den litteratur som anges och att du är aktiv under tillfällena.

Workshop 1, Hälsa och hållbar utveckling

Under workshopen får studenten öva, pröva och argumentera kring olika sätt att arbeta fritidspedagogiskt med hälsa och hållbar utveckling. Workshopen är en direkt förberedelse för examinationen SME1.

Lärare: Jenny Holmgren & Marie Ekeröth Mahrs

Att läsa: Gyberg & Rundgren (2013)

Workshop 2, Ledarskap och människosyn

Vi kommer att ta avstamp i era ledarerfarenheter från VFU: n, både goda och mindre bra exempel, samt lyfta vikten av goda förebilder. Ni kommer även att få reflektera över yrkets olika roller, var finns dina styrkor och svagheter, hur motiverar du dig att ta dig an dessa. Genom att dramatisera olika scenarier får ni öva och reflektera kring olika slags ledarskap och förhållningssätt utifrån människosyn och värdegrund.

Lärare: Jenny Holmgren och Marie Ekeröth Mahrs

Examinationer

SME1 individuell muntlig redovisning med skriftligt underlag Svåra val 1,5 hp, UG

I denna individuella muntliga redovisning med skriftligt underlag examineras målen:

- reflektera över vad som kan påverka barns hälsa och välbefinnande
- problematisera barns lärande om hållbar utveckling

Som förberedelse för uppgiften ska studenten delta i seminariemomenten och Workshop: Hälsa och hållbar utveckling samt föreläsningar och seminarier med fokus på olika svåra val och dilemman. Tillsammans med Maria Thunborgs föreläsning fungerar dessa moment som stöd för denna examinerande uppgift.

Provkoden består av:

- en kortare text om ett dilemma/svåra val hållbar utveckling
- Muntlig argumentation om dilemma/svåra val – utgångspunkt i texten.

Kriterier för G

- Lämnat in en godkänd text om svåra val/dilemma. Aktivt deltagande i muntlig redovisning som innehåller:
 - 1) Ett dilemma kopplat till någon aspekt av hållbar utveckling
 - 2) Tar en fritidspedagogisk ståndpunkt
 - 3) Innehåller argument för en viss ståndpunkt & slutsats där dilemman eller svåra val kopplas till arbete i fritidshem och skola.
 - 4) hänvisar till angiven litteratur
 - 5) kan språkligt argumentera och beskriva ett dilemma/svåra val.

SRE3 individuell skriftlig examination utredning utomhuspedagogik hållbar utveckling 2,5 hp

Denna examination är en individuell uppgift men där ni samverkar i arbetsgrupp. Examinationen genomförs under en specifik dag (se schema). Ni kommer att få en introduktion av uppgiften (**se schema och flödesschema SRE3**).

Ni ska individuellt undersöka/utreda och analysera en utvald skolgårdsmiljö. Detta innebär att ni individuellt ska undersöka en utomhusmiljö (skolgård), både utifrån en fritidspedagogisk utgångspunkt och utifrån tanken om barns bästa. För att göra detta krävs någon form av kontakt, information till rektor/ledning vilket kan ge tillåtelse för er uppgift. I schemat finns det avsatt en fältdag för att dokumentera skolgården (se 12/10).

Uppgiften är en del i examinationen av följande kursmål:

- redogöra för teorier om utomhusmiljöer, natur och barndom
- reflektera över vad som kan påverka barns hälsa och välbefinnande

Bedömningskriterier

För att bli Godkänd på uppgiften krävs att den studerande:

- Beskriver ett möjliga slutsatser för att arbeta med utomhuspedagogik i skola och fritidshem
- Redogör för utomhusmiljön kopplat till hållbar utveckling med tyngdpunkt på barns bästa
- Relaterar slutsatser kring utomhuspedagogik till litteratur om hållbar utveckling
- Reflektera över barns bästa som en del i att arbeta fritidspedagogiskt med hållbar utveckling och utomhuspedagogik.
- Visar i sin skriftliga produktion förmåga att använda litteratur.
- Texten ska ha ett relevant innehåll, en tydlig struktur och en argumentation som är förankrad i litteratur. Valt referenssystem tillämpas på ett konsekvent sätt. Texten ska även hålla en godkänd språklig standard och ha angivet omfång.

Att inte uppfylla kriterierna för Godkänd innebär att man blir underkänd.

Om-examination av SRE3

Om-examination SRE3 sker senast den 8 december kl.17.00 inlämningsmapp Lisam. Tillfälle tre är nästa gång kursen går 2024.

Ansvarig Lärare: Magnus Jansson

Examinerande moment utomhus

För vissa moment anges de grupper som ska delta i schemat. Dessa är de moment som är examinerande eller direkt förberedande för examination. OBS! Se exkursion 1 och 2 i schema och flödesschemat

OBL1 examination 1 Prova-på- tillfälle biotoper och artkunskap.

Vid det första exkursionstillfället (Jursla-skogen) är i mångt och mycket ett tillfälle för att prova på att få erfarenheter av artkunskap, biotoper och flora och fauna i naturen. **Se introduktionstillfälle och text samt praktisk information i Flödesschemat.**

- Se även upplagt material inför exkursion 1 (kursdokument).

Kriterier för (D)eltagande

- Aktivt deltagande under hela dagen, d.v.s. i den egna gruppens undersökande aktivitet.

Ansvarig lärare: Johanna Andersson

MRE1 examination 2 Gruppredovisning utomhus om biotoper och artkunskap, 1,5 hp UG

Uppgiften är en del i examinationen av följande kursmål:

- redogöra för begreppet hållbar utveckling med tyngdpunkt på ekologi, klimat och miljö
- problematisera barns lärande om hållbar utveckling

Vid exkursion 2 redovisas en didaktisk aktivitet där arbetsgruppen genomför en aktivitet för de andra studenterna. Aktiviteten ska genomföras utifrån någon aspekt exempelvis, flora och fauna, biotoper eller artkunskap. **Se instruktioner flödesschemat MRE1.**

Kriterier för G

- Aktivt deltagande under hela dagen, d.v.s. i såväl den egna som i andra grupper presentationer.
- Gruppen genomför en redovisning som:
 - ✦ Är väl förberedd och förankrad i kursens innehåll
 - ✦ Använder den, av kursläraren, angivna biotopen
 - ✦ Tydligt knyter an till det, av kurslärare, angivna temat om artkunskap och biotoper
 - ✦ Genomföra en didaktisk aktivitet som aktiverar övriga deltagare

Att inte uppfylla kriterierna för Godkänd innebär att man blir underkänd.

Om-examination

Om-examination av OBL1 och MRE1 sker den 10 oktober kl. 10.15-17.00 (se schema). Därefter när kursen ges igen ht 2024.

Ansvarig lärare: Johanna Andersson

SRE4 Individuell skriftlig redovisning: Observation av barns utomhusaktiviteter, 3,5 hp UV

Uppgiften bygger på fältobservationer från din VFU-plats. Syftet är att du skall få erfarenhet av, och reflektera kring, fältobservationer som metod för att själva beforska fritidshemmets verksamhet. I denna uppgift handlar det om att du skall observera vilket slags lärande som möjliggörs för barnen vid fritidshemmets uteverksamhet. Vidare är syftet att du skall reflektera kring de erfarenheter du samlar på dig under observationsarbetet och sedan väva samman dessa med teoretiska perspektiv på utomhuspedagogik och hållbar utveckling.

Tänk på att detta inte är en VFU-uppgift. Du skall agera som forskare under din observationsstudie och kan inte samtidigt ha ansvar för barngruppen. I schemat finns två fältstudiedagar för uppgiften. I samband med VFU-perioden (det finns blockeringar i schemat för detta men det är även möjligt att använda andra dagar). När andra dagar används måste detta ske i samråd med handledaren. **Uppgiften är en del i examinationen av följande kursmål:**

- observera och reflektera över uteaktiviteter i relation till fritidshemmets verksamhet
- redogöra för teorier om utomhusmiljöer, natur och barndom

Genomförande (se flödesschemat)

Bedömningskriterier

För att bli Godkänd på uppgiften krävs att:

- Samtliga frågeställningar lyfts fram och problematiseras i texten
- Egna erfarenheter av att arbeta med observationsmetod finns framskrivna och kopplas till forskningsetik
- Den studerande visar i sin skriftliga produktion förmåga att använda vetenskaplig litteratur. Texten ska ha ett relevant innehåll, en tydlig struktur och en argumentation som är förankrad i litteratur enligt instruktionen ovan. Valt referenssystem tillämpas på ett konsekvent sätt.
- Texten ska även hålla en godkänd språklig standard och ha angivet omfång.
- Texten ska ha ett fokus där fritidspedagogiken står i förgrund
- Att observationsmetoden är framskriven och att det finns en reflektion om vald metod
- Att texten är språkligt klar och består av godkänd referenshantering

Utöver vad som krävs för betyget Godkänd skall också följande krav uppfyllas för att erhålla betyget Väl godkänd:

- Ger en integrerad bild av olika perspektiv kopplat till kursens innehåll
- Använder relevanta begrepp för att belysa frågeställningar utifrån såväl ett praktiskt som ett teoretiskt förhållningssätt
- Det finns en tydlig argumentation som är välstrukturerad med självständiga, kritiska resonemang med stöd i relevant litteratur.

Att inte uppfylla kriterierna för Godkänd innebär att man blir underkänd.

Skrivstöd kopplat till SRE4

Vid skrivtillfället kan du som student tillsammans med andra studenter välja att genomföra en kamratbedömning. Kamratbedömningen fokuserar språk, referenser och formalia i den individuella texten; SRE4. Syftet med ett sådant tillfälle är att studenter genom kamratbedömning ska kunna stötta varandra i skrivandet och få någon annans perspektiv på hur man använder och hänvisar referenser. Kamratbedömning i detta fall innebär att varje student granskar en annan students text (student kan med fördel använda sig av arbetsgruppen och där grupperna själva fördelar själva läsningen av texterna inom gruppen) med fokus på språk, referenser och formalia och förbereder konstruktiva kommentarer om detsamma.

Inför kamratbedömningen kan texterna distribueras till övriga gruppen. Detta sker via samarbetsytan på Lisam eller på det sätt som gruppen kommit överens om. När du som student genomför kamratbedömningen fokuserar du på:

- Hur du uppfattar meningarna
- Hur du uppfattar språk
- Hur du uppfattar referenser
- Hur du uppfattar struktur, t.ex. styckesindelning

Du ska också titta på textens referenslista. Kom ihåg att vara konstruktiv i dina kommentarer.

Datum för om-examination är den 8 december 2023 och 12 januari 2023.

Om-examination

Det är inte möjligt för studenter som fått betyget godkänt eller väl godkänt att skriva om uppgiften. De studerande som efter det första examinationstillfället ännu *inte* är godkända på uppgiften erbjuds tillfällen för om-examination. Om-examinationsdatum finns beskrivet för de olika examinationerna. Utöver dessa examineras uppgifter nästa gång kursen ges.

Policy rörande fusk och plagiat

Definitionen av fusk och plagiat som Linköpings universitets disciplinnämnd utgår ifrån finns i Högskoleförordningen (10 kap. 1 §): "Disciplinära åtgärder får vidtas mot studenter som 1. med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid prov eller när studieprestation annars skall bedömas".

Ett plagiat är något som studenten 1) inte har skrivit själv, utan som har tagits från någon annan författare – antingen genom att skriva av eller att kopiera från en källa, t.ex. en bok, artikel, hemsida eller **genererad av AI** – och som 2) saknar en ordentlig källhänvisning som visar var det avskrivna/kopierade har sitt ursprung. Det står naturligtvis studenten fritt att referera och citera källor – det ska man göra i en vetenskaplig uppsats – men det måste klart framgå vilka dessa källor är. Studenten måste ge originalkällorna erkännande för den information som de står för. Man ska alltid ha en källhänvisning med sidor direkt efter ett citat. **På grundläroprogrammet inriktning fritidshem vill vi**

också i de flesta kursuppgifter ha sidnummer på alla de ställen där litteratur används (se studiehandledning). På bibliotekets hemsida finns mer information om plagiat och hur du kan undvika att riskera att plagiera: <https://liu.se/artikel/plagiering-upphovsratt>.

För att upptäcka plagiat skickas alla examinationsuppgifter till Ouriginal som är en nätbaserad tjänst för att jämföra en students text med andra texter som ligger lagrade i Ouriginal databas och på Internet.

Om en examinator misstänker att en student fuskat ska hen anmäla det till Linköpings universitets disciplinnämnd som sedan utreder ärendet och fattar beslut om eventuella disciplinära åtgärder.

<https://liu.se/biblioteket/guider-och-stod/verktyg-mot-plagiering>

Kursutvärdering

Utvärdering av kursen genomförs i form av en elektronisk utvärdering via e-post från centralt håll.

Det är av stor vikt att du som student framför dina åsikter, tankar och funderingar för att vi ska kunna utveckla och förbättra kursen i framtiden.

Litteraturlista 971g36 Fritidspedagogik 3 Barn, hållbar utveckling & utomhuspedagogik 2023

Obligatorisk litteratur

Björneloo, I. (2012). *Hållbar utveckling att undervisa utifrån helheter och sammanhang*: Liber.

Boverket. (2015). *Gör plats för barn och unga! - En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö*. www.boverket.se (Läggs upp på Lisam)

Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga metoder*. (tredje upplagan). Liber.

Dahlgren, L.O. (red.) (2008). *Utomhuspedagogik som kunskapskälla - närmiljö blir lärmiljö*: Studentlitteratur.

Elvstrand, H. Lago, L. Simonsson, M. (2019). *Fritidshemmets möjligheter – att arbeta fritidspedagogiskt*: Studentlitteratur.

Gyberg, Per & Rundgren, Carl-Johan (2013). *Tio skäl att strunta i miljön: om varför det är så svårt att förändra vardagligt beteende*. Linköping: Tema teknik och social förändring, Linköpings universitet.

*Boken *Gyberg, Per & Rundgren, Carl-Johan (2013) finns att beställa hos Eva Danielsson, adm på Tema: Skicka ett mail till eva.danielsson@liu.se där du berättar till vilken adress du vill ha boken sänd till. Eva skickar boken och inbetalningsuppgifter.

Hammarsten, M. (2020). "Det viktigaste är att växterna får leva och sånt": en studie om att förebygga barns växtblindhet. *Barn nr. 3 2020: 37-49 ISSN 2535-5449*. [Läggs upp på Lisam](#)

Haglund, B., Gustafsson Nyckel, J. & Lager, K. (red.) (2020). *Fritidshemmets pedagogik i en ny tid*. (Första upplagan). Gleerups.

Lago, L. & Elvstrand, H. (2021) *Sociala relationer i fritidshem*. Natur & Kultur.

Lindgren, A-L. (2013). Visuell analys av föreställningar om barn och natur. *Barn nr. 2 2013: 7-22, ISSN 0800-1669 © 2013 Norsk senter for barneforskning*. [Läggs upp på Lisam](#)

Manni, A. & Knekt, E. (2022). Fritidshemmet - en förbisedd potential i arbetet med lärande för hållbar utveckling? [Elektronisk resurs] *School-Age Educare - a neglected potential in education for sustainable development?. NorDiNa. (18:1, s. 63-81)*. [Läggs upp på Lisam](#)

Mårtensson, F., Lisberg Jensen, E. Söderström, M. & Öhman, J. (2011). *Den nyttiga utevistelsen? Forskningsperspektiv på naturkontaktens betydelse för barns hälsa och miljöengagemang. Rapport 6407*. Bromma. Naturvårdsverket. [Läggs upp på Lisam](#)

Pleijel, H. (2013). *Ekologi: en introduktion*: Gleerup.

Rönnlund, M. (2015). Skolgården som socialt rum. *Nordic Studies in Education*, 35(3-4), 200-216. [Läggs upp på Lisam](#)

Sandel, K. & Öhman, J. (2010). Educational potentials of encounters with nature: reflections from a Swedish outdoor perspective. *Environmental Education Research*, 16:1. [Läggs upp på Lisam](#)

Skolinspektionen. (2018). *Undervisning i fritidshemmet inom områdena språk och kommunikation samt natur och samhälle*. Skolinspektionen: Stockholm. www.skolinspektionen.se

Skolverket (2022). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2022*: Skolverket. www.skolverket.se

Skolverket. (2014). *Allmänna råd med kommentarer*: Skolverket. www.skolverket.se

Svedäng, M. (2015). Utomhuspedagogik i fritidshemmet. I Ann S. Pihlgren (Red.). *Fritidshemmet och skolan - det gemensamma uppdraget*: Studentlitteratur.

Sveriges lantbruksuniversitet. (2021). *Rum för skolans utemiljö – Fördjupad analys kring yta för förskolegård och skolgård*. Rapport 2021:4 [\(läggs upp på Lisam\)](#)

Övrig valfri litteratur

Brügge, B, Glantz, M & Sandell, K (2011). *Friluftslivets pedagogik. För kunskap, känsla och livskvalitet*: Liber.

Dahlgren, L-O. Sjölander, Strid, S. J P. Szczepanski, A. (2007). (red). Utomhuspedagogik som kunskapskälla – närmiljö blir lärmiljö: Studentlitteratur.

Fägerstam, E. (2012). *Space and place [Elektronisk resurs] perspectives on outdoor teaching and learning*. Diss. (sammanfattning) Linköping: Linköpings universitet, 2012. Linköping.

Hansson, P. (2014). *Text, Place and Mobility: Investigations of Outdoor Education, Ecocriticism anetra Environmental Meaning Making*. Doktorsavhandling. Uppsala: Act Universitatis Upsaliensis (<http://www.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A686311&dsid=8265>)

Heinberg, R. (2011) *The end of growth - adapting to a new economic reality*. New Society Publishers.

Myndigheten för Skolutveckling. (2004). *Hållbar utveckling i praktiken*. www.skolverket.se

Persson, C. & Persson, T. (2011, upplaga 1:2) *Hållbar utveckling - människa, miljö, samhälle*: Studentlitteratur.

Digitala referenser

<http://www.globalamalen.se/>

Boverket. (2015). *Gör plats för barn och unga! - En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö*. www.boverket.se

Bilaga 1, Exkursion 1 och 2: busstider, resa dit och karta

Buslinje 12 passar ofta bäst från Norrköpings Resecentrum till Jursla, gå av vid hållplats Lillsjövägen. Kolla i Östgötatrafikens tidtabell. Samling vid parkeringen vid hållplatsen längst upp 9:15 (Nyköping och Västervik kl. 10.00) Ni kan givetvis cykla eller samåka dit. se karta på nästa sida)

08.51 09.08

Vid [Norrköpings resecentrum \(läge D2\)](#) tar du [Linje 12](#) mot Åby. Gå av vid [Lillsjövägen, Jursla \(läge A\)](#).

För Nyköping & Västervik

09:21 – 09.38

Vid [Norrköpings resecentrum \(läge D2\)](#) tar du [Linje 12](#) mot Åby. Gå av vid [Lillsjövägen, Jursla \(läge A\)](#).

OBS! Eftersom vi har ett program under exkursionen kan vi inte vänta in försenade deltagare, ni får i så fall kontakta lärare/kamrater och försöka hitta oss.

[Parkeringsplats till Jursla gammelskog- Norrköping kommun | Naturkartan](#)

En parkeringsplats för besök till **naturreservatet** och friluftsområdet Jursla gammelskog.

naturkartan.se

